

natuurtoets

Natuurtoets ruimtelijke ontwikkelingen
Julianastraat 3, Hogeveen

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Opdrachtgever

Gemeente Hogeveen

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets ruimtelijke ontwikkelingen Julianastraat 3, Hoogeveen

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -
beleid

Projectcode	Datum	Status
16-260	8 november 2016	Definitief

Auteur(s)

M. (Martijn) Bunskoek

Tweede lezer

E. (Etienne) de Vries

Opdrachtgever

Gemeente Hoogeveen

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Bunskoek, M. (2016). Natuurtoets ruimtelijke ontwikkelingen Julianastraat 3, Hoogeveen. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid. Rapport 16-260. Ecogroen bv Zwolle.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doelstelling	6
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	6
1.3 Algemene opzet onderzoek	7
2. Gebiedsbescherming	8
2.1 Natuurbeschermingswet	8
2.2 Natuurnetwerk Nederland	8
2.3 Overige natuurgebieden	9
3. Flora- en faunawet	10
3.1 Onderzoeksmethode	10
3.2 Flora	11
3.3 Vleermuizen	11
3.4 Grondgebonden zoogdieren	12
3.5 Broedvogels	13
3.6 Amfibieën	14
3.7 Overige soortgroepen	14
4. Geraadpleegde bronnen	16
Bijlagen	
Bijlage 1 - Verblijfplaatsen Gewone dwergvleermuis	
Bijlage 2 - Nestplaats Gierzwaluw	
Bijlage 3 - Samenvatting huidige natuurwetgeving	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Hoogeveen heeft Ecogroen een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen aan de Julianastraat 3 te Hoogeveen.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid ten aanzien van het Nationaal natuurnetwerk (NNN) verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Bij de beoordeling wordt ook een doorkijk gegeven naar de nieuwe Wet Natuurbescherming die naar verwachting op 1 januari 2017 in werking treedt.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

De locatie is gelegen aan de Julianastraat 3 in Hoogeveen (zie figuur 1.1 voor de plangrens). Het plangebied bestaat uit de bebouwing van het Roelof van Echtencollege met omliggend gazon, plantsoen en verhard terrein. De locatie inclusief de bebouwing wordt verkocht. Het is op dit moment nog niet duidelijk of in de nieuwe situatie de huidige bebouwing zal blijven staan of dat deze wordt gesloopt.

Beschermde gebieden

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is het Mantingerzand, gelegen op een afstand van ruim 6 kilometer van het plangebied. Vanwege de afstand tussen plangebied en beschermde waarden en vanwege de aard van de beoogde ontwikkelingen wordt als gevolg van de aanleg- en gebruiksfase geen toename van stikstofdepositie op beschermde waarden verwacht. Effecten zijn echter niet met zekerheid uit te sluiten: stikstofemissies worden soms over grote afstanden verspreid. Om met zekerheid vast te stellen of er sprake is van toename van depositie als gevolg van de plannen, is een AERIUS-berekening nodig.

Gezien de grote afstand, de tussenliggende barrières en de aard en omvang van de plannen zijn geen negatieve effecten te verwachten op de EHS en bijzondere natuurwaarden buiten de EHS.

Beschermde soorten

- Er zijn twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen vastgesteld in het plangebied. Belangrijke vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen ontbreken;
- In het plangebied is een jaarrond beschermde nestplaats van Gierzwaluw vastgesteld. Jaarrond beschermde nestplaatsen van bijvoorbeeld Huismus worden in het plangebied niet verwacht;
- In het plangebied zijn diverse algemeen voorkomende broedvogels van plantsoen en opgaande beplantingen aanwezig en te verwachten;

- Binnen de invloedssfeer van de ingrepen zijn uitsluitend algemene en laag beschermde grondgebonden zoogdieren (Ff-wet tabel 1) te verwachten. Steenmarter is in het plangebied uitsluitend foeragerend aan te treffen, vaste verblijfplaatsen worden niet verwacht;
- In het plangebied zijn uitsluitend algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) overwinterend te verwachten omdat potentieel voortplantingswater ontbreekt;
- Ter hoogte van de plannen zijn geen reptielen of beschermde flora, insecten of weekdieren aangetroffen of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Bij sloop van het schoolgebouw gaan twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen verloren en kunnen dieren geschaad worden. Om de werkzaamheden uit te mogen voeren is daarom het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet (en ook de nieuwe Wet Natuurbescherming) noodzakelijk bij het bevoegd gezag (tot 1 januari 2017 is dat RVO, daarna de Provincie Drenthe);
- Bij sloop van het schoolgebouw gaat een nestplaats van Gierzwaluw verloren. Aangezien eventuele ingrepen pas na 1 januari 2017 plaats gaan vinden, zal de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht zijn. Onduidelijk is nog hoe de bescherming van de nu nog jaarrond beschermde nestplaatsen wordt geregeld onder deze wet. Of een ontheffing vereist is om de werkzaamheden te mogen uitvoeren is daarom nog niet zeker en zal te zijner tijd duidelijk moeten worden;
- Bij de beoogde plannen verdwijnen mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van enkele algemene en laag beschermde kleine zoogdieren en amfibieën. Voor deze tabel 1-soorten geldt in geval van ruimtelijke ontwikkelingen automatisch vrijstelling van de ontheffingsplicht;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van alle aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval op te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

In opdracht van gemeente Hoogeveen heeft Ecogroen een natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van voorgenomen ruimtelijke ontwikkelingen aan de Julianastraat 3 te Hoogeveen.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het beleid ten aanzien van het Nationaal natuurnetwerk (NNN) verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1.

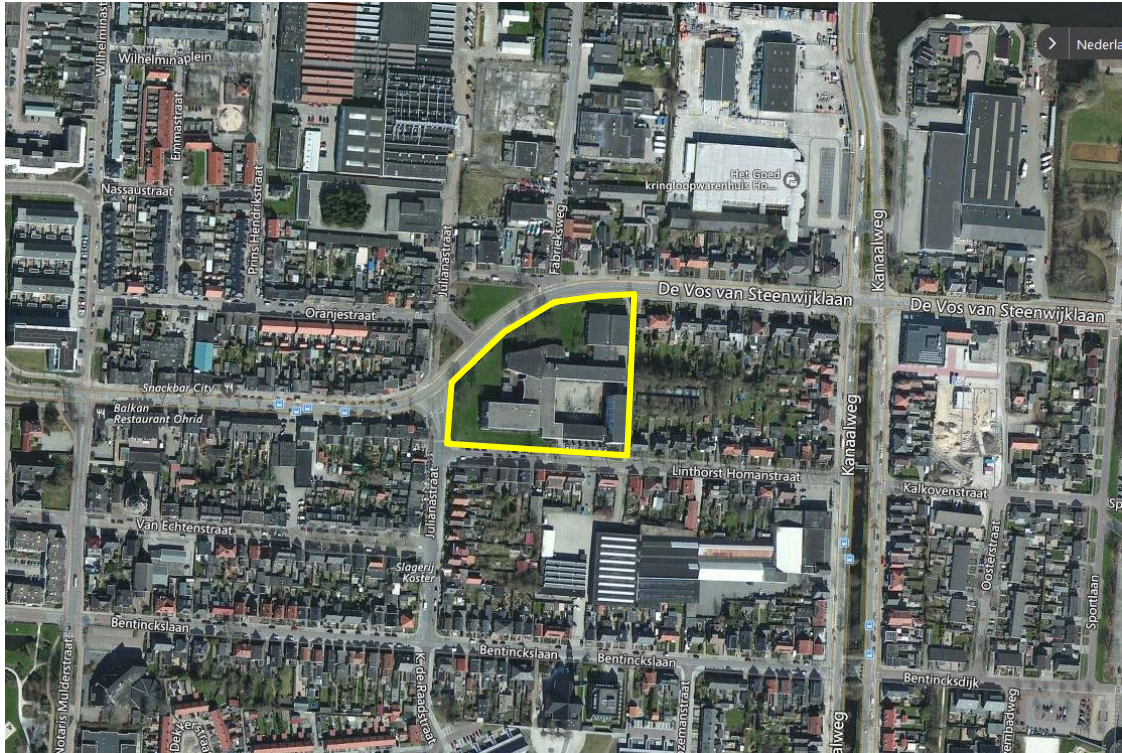
Bij de beoordeling wordt ook een doorkijk gegeven naar de nieuwe Wet Natuurbescherming die naar verwachting op 1 januari 2017 in werking treedt (zie kader 1.1).

Kader 1.1. Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet Natuurbescherming vervangt de Boswet (1961), de Flora- en faunawet (1998 en 2002) en de Natuurbeschermingswet 1998 (2005). Verwacht wordt dat de wet in werking treedt op 1 januari 2017. Taken en verantwoordelijkheden worden zoveel mogelijk bij provincies neergelegd, overeenkomstig het uitgangspunt 'decentraal tenzij'. Provincies krijgen ook (meer) bevoegdheid bij het benoemen van beschermde soorten. Verwacht wordt dat de grootste veranderingen zullen optreden in het onderdeel flora en fauna. Er kunnen wijzigingen optreden in de lijsten met beschermde soorten waardoor soorten afvallen, maar mogelijk ook toegevoegd worden. Ten aanzien van gebiedsbescherming (Natura 2000) worden geen veranderingen verwacht.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

De locatie is gelegen aan de Julianastraat 3 in Hoogeveen (zie figuur 1.1 voor de plangrens). Het plangebied bestaat uit de bebouwing van het Roelof van Echtencollege met omliggend gazon, plantsoen en verhard terrein. Het gebouw bestaat uit een oud en een aangebouwd nieuwer deel. De locatie inclusief de bebouwing wordt verkocht. Het is op dit moment nog niet duidelijk of in de nieuwe situatie de huidige bebouwing zal blijven staan of dat deze wordt gesloopt.

Figuur 1.1: Ligging van het plangebied (geel omlijnd) binnen de bebouwde kom van Hogeveen. Bron luchtfoto: Bing Maps.

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op één dagbezoek, aanvullend vleermuis- en gierzwaluwonderzoek, een analyse van bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet en de toekomstige Wet Natuurbescherming te voorkomen.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998 (Nb-wet)** is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijngebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied is het Mantingerzand, gelegen op een afstand van ruim 6 kilometer van het plangebied. Vanwege de afstand tussen plangebied en beschermde waarden en vanwege de aard van de beoogde ontwikkelingen wordt als gevolg van de aanleg- en gebruiksfase geen toename van stikstofdepositie op beschermde waarden verwacht. Effecten zijn echter niet met zekerheid uit te sluiten: stikstofemissies worden soms over grote afstanden verspreid. Om met zekerheid vast te stellen of er sprake is van toename van depositie als gevolg van de plannen, is een AERIUS-berekening nodig (zie kader 2.1).

Kader 2.1. Programma Aanpak Stikstof

Op 1 juli 2015 is het Programma Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. Dit programma heeft als doel om effecten van stikstofdepositie op beschermde natuurwaarden weg te nemen door:

- de emissies van stikstof (ammoniak en stikstofoxiden) te verminderen (bronmaatregelen) en
- door (herstel)maatregelen te nemen in de Natura 2000-gebieden.

Met het PAS is zodoende ontwikkelingsruimte voor projecten gecreëerd. Het model AERIUS is ontwikkeld om de emissie van stikstof (N) te berekenen en te bepalen of er (voldoende) ontwikkelruimte beschikbaar is. Voor (bestemmings)plannen kan geen ontwikkelingsruimte worden aangevraagd, aangezien voor plannen geen vergunning- of meldingsplicht geldt. Wel dient voor vaststelling van het plan het effect van het plan op beschermde natuur in beeld te zijn gebracht.

2.2 Natuurnetwerk Nederland

*Het **Natuurnetwerk Nederland (NNN)**, de voormalige Ecologische Hoofdstructuur is een netwerk van gebieden in Nederland waar de natuur voorrang heeft. Het netwerk moet helpen voorkomen dat planten en dieren in geïsoleerde gebieden uitsterven en dat natuurgebieden hun waarde verliezen. Beoordeeld dient te worden of ontwikkelingen effecten hebben op de wezenlijke waarden en kenmerken van het NNN.*

De provincie Drenthe hanteert de term Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Op de kaart van de EHS van Drenthe is te zien dat het plangebied geen onderdeel uitmaakt van de EHS. De EHS kent in Drenthe geen externe werking. Van aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS is door de voorgenomen plannen dan ook geen sprake. Vervolgstappen zijn niet nodig.

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en het Nationaal natuurnetwerk bevinden zich ook natuurgebieden die zijn beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in een gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Zo is geen sprake van ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied in het plangebied of directe omgeving. Vervolgstappen zijn dan ook niet aan de orde.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Quickscan

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 4 juli 2016 (aansluitend op een vleermuisbezoek). Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaarder beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (o.a. raadpleging database NDFF, zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

Vleermuisonderzoek

Het onderzoek naar vleermuizen heeft zich met name gericht op het vaststellen van verblijfplaatsen van vleermuizen. Volgens het protocol voor vleermuizen (zie kader 3.1) dienen bij sloop in de regel minimaal vier nachtelijke bezoeken verspreid over het jaar te worden uitgevoerd. Het gaat hierbij om twee nachtelijke bezoeken in de periode mei tot half juli welke gericht zijn op kraamkolonies en zomerverblijfplaatsen (deze hebben wij uitgevoerd op 23 juni (avond) en 3 (avond) en 4 juli (ochtend) 2016) en twee nachtelijke bezoeken in de periode half augustus tot eind september gericht op het lokaliseren van baltslocaties en paarverblijfplaatsen. Deze bezoeken zijn op 19 augustus (ochtend) en 7 september (ochtend) 2016 uitgevoerd.

Kader 3.1. Toelichting onderzoeksprotocol voor vleermuisonderzoek

Vleermuizen zijn een belangrijke soortgroep binnen de natuurbescherming. De soorten zijn echter moeilijk te inventariseren, vertonen specifiek gedrag en advies omtrent deze soortgroep is complex. Tegen die achtergrond heeft het Vleermuisvakberaad van het Netwerk Groene Bureaus een protocol opgesteld voor de inventarisatie van vleermuizen. Het doel van het protocol is bij te dragen aan de kwaliteit en uniformiteit in onderzoek. Het protocol wordt ondersteund door de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van EZ en de Zoogdiervereeniging.

Vleermuisonderzoek blijft echter maatwerk en het protocol geldt daarom als richtsnoer en niet als plicht. Het volgen van het vleermuisprotocol wordt echter wel aangeraden. Het toepassen van het protocol heeft tot doel:

- 1) Dat RvO geen aanvullend onderzoek verlangt bij een ontheffingsaanvraag volgens artikel 75 van de Flora- en faunawet;
- 2) Dat een onderzoek stand houdt in eventuele juridische procedure.

Gierzwaluwonderzoek

In juni en juli 2016 is gericht onderzoek naar Gierzwaluw uitgevoerd. Volgens de soortenstandaard Gierzwaluw dienen minimaal drie inventarisatiemomenten in de genoemde periode te worden uitgevoerd bij goed weer en in de avonduren. Hierbij wordt gelet op invliegende gierzwaluwen. De avondbezoeken zijn uitgevoerd op 23 juni, 3 en 14 juli 2016.

3.2 Flora

Het plangebied is grotendeels verhard, bestaat uit bebouwing en gazon. Vegetatie beperkt zich tot borders en gazon (intensief gemaaid). Er staat een lage heg rondom het plangebied. Aan de noordzijde van het gebouw is klimop aanwezig op een aantal muren. In het westelijk deel van het onderzochte gebied staan enkele lindes en fruitbomen.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Ook plantensoorten die beschermd zijn in de nieuwe Wet Natuurbescherming worden op basis van bekende verspreidingsgegevens en terreinkenmerken niet verwacht binnen het onderzoeksgebied. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is zodoende niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie kader 3.2). Ook in de nieuwe Wet Natuurbescherming zijn vleermuizen en hun leefgebied beschermd. Onderstaand worden deze onderdelen nader besproken.

Kader 3.2. Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden. Van deze drie onderdelen genieten de verblijfplaatsen de grootste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/ zomerverblijven, baltslocaties/paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawet echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Vaste verblijfplaatsen

De beheerder van het schoolgebouw heeft aan de gemeente aangegeven dat hij wel eens vleermuizen in het gebouw heeft gezien. Dit was voldoende reden om een aanvullend vleermuisonderzoek uit te gaan voeren, aangezien dergelijke waarnemingen vaak duiden op de aanwezigheid van een verblijfplaats in een gebouw. Tijdens het zwermen bij de ingang van de verblijfplaats vliegen vleermuizen nog wel eens via bijvoorbeeld openstaande ramen naar binnen. In het schoolgebouw zijn verblijfplaatsen te verwachten in de spouwmuur. De spouwruidtes zijn toegankelijk via open stootvoegen, ruimtes achter de boeiboorden en spleten naast kozijnen e.d. Met name het oude (oostelijke) gedeelte van het schoolgebouw is als geschikt beoordeeld. In de bomen zijn geen holten aangetroffen, verblijfplaatsen van vleermuizen konden hier op voorhand worden uitgesloten.

Uit het in 2016 uitgevoerde vleermuisonderzoek is gebleken dat aan de zuidzijde van het oude deel van het schoolgebouw twee zomerverblijfplaatsen van enkele gewone dwergvleermuizen aanwezig zijn. Tijdens verschillende bezoeken zijn hier in- en uitvliegende exemplaren waargenomen aan weerszijden van de hier aanwezige nis. In de woning direct ten oosten van de school zijn op 4 juli minimaal drie gewone dwergvleermuizen ingevlogen via de nokpan bovenaan de westgevel. Aangenomen mag worden dat de waargenomen gewone dwergvleermuizen afwisselend gebruik maken van beschreven drie verblijfplaatsen (zie bijlage 1 voor de locaties van de verblijfplaatsen).

Bij sloop van het schoolgebouw gaan twee zomerverblijfplaatsen van gewone dwergvleermuizen verloren en kunnen dieren geschaad worden. Om de werkzaamheden uit te mogen voeren is daarom het aanvragen van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet (en ook de nieuwe Wet Natuurbescherming) noodzakelijk bij het bevoegd gezag (tot 1 januari 2017 is dat RVO, daarna de Provincie Drenthe).

Vliegroutes en foerageergebieden

Het plangebied vormt beperkt foerageergebied voor Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger. Negatieve effecten op foerageergebieden van vleermuizen zijn niet te verwachten, bovendien zijn er voldoende alternatieven voorhanden in de bebouwde kom van Hoogeveen. Vliegroutes van vleermuizen zijn niet in het plangebied aanwezig vanwege het ontbreken van opgaande, lijnvormige structuren. Vervolgstappen voor vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaarder beschermde zoogdieren

Tijdens het nachtelijk onderzoek is enkele keren een steenmarter waargenomen in het plangebied. Het plangebied is onderdeel van het foerageergebied van de soort, vaste verblijfplaatsen worden in het gebouw niet verwacht. Dit laatste wordt mede ondersteund door het feit dat er nog nooit overlast is gemeld van steenmarters in het gebouw. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van sporen en/of geschikt leefgebied van overige zwaarder beschermde zoogdieren (zoals Eekhoorn), kunnen vaste verblijfplaatsen van deze soorten worden uitgesloten.

Laag beschermde zoogdieren

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Egel, Rosse woelmuis, Bosmuis en Huisspitsmuis (Ff-wet tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt in voorliggende situatie automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

Er bestaat een (kleine) kans dat huidige, laag beschermde soorten een strikte beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

3.5 Broedvogels

Aangezien voorliggend onderzoek een verkenning betreft, is geen systematische broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Toch kan op basis van soortwaarnemingen, biotoopeisen, terreinkenmerken, expert judgement en bekende ecologische principes beoordeeld worden welke soorten aanwezig kunnen zijn. In deze paragraaf wordt hoofdzakelijk aandacht besteed aan broedvogels met jaarrond beschermde nesten. Daarnaast wordt kort ingegaan op de meer algemeen voorkomende broedvogels.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3).

Kader 3.3 - Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, havik, Ransuil, Wespendif, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Roek, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

In het plangebied is een nestlocatie van Gierzwaluw aangetroffen achter een boeiboord aan de zuidzijde van het oude deel van het schoolgebouw (zie bijlage 2). Tijdens de avondbezoeken op 23 juni, 3 en 14 juli zijn op deze locatie steeds twee in- en uitvliegende gierzwaluwen waargenomen. Aangenomen mag worden dat hier op dat moment jongen gevoerd werden. Andere jaarrond beschermde nestplaatsen van vogels zijn in het plangebied niet aangetroffen en worden op basis van de kenmerken van het schoolgebouw ook niet verwacht. Het gebouw is bijvoorbeeld niet geschikt voor broedende huismussen. Ook belangrijke onmisbare foerageergebieden van eventuele in de omgeving broedende huismussen zijn hier niet aangetroffen en worden gezien de terreingesteldheid niet verwacht.

Bij sloop van het schoolgebouw gaat een nestplaats van Gierzwaluw verloren. Aangezien eventuele ingrepen pas na 1 januari 2017 plaats gaan vinden, zal de nieuwe Wet Natuurbescherming van kracht zijn.

Onduidelijk is nog hoe de bescherming van de nu nog jaarrond beschermde nestplaatsen wordt geregeld onder deze wet. Of een ontheffing vereist is om de werkzaamheden te mogen uitvoeren is daarom nog niet zeker en zal te zijner tijd duidelijk moeten worden.

Overige broedvogels

Door de aanwezigheid van beplantingen in het plangebied zijn diverse algemeen voorkomende broedvogels van de bebouwde kom aanwezig en te verwachten zoals Merel, Zwartkop, Koolmees, Roodborst, Zanglijster, Houtduif, Winterkoning en Vink.

Voor alle wilde inheemse broedende vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soort, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen vernielen, beschadigen of wegnemen. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedende vogels (onder de Wnb behoudens verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort) wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt. Voor het broedseizoen geldt geen standaardperiode omdat deze per soort en per jaar kan verschillen. Van belang is of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum (onder de Wnb behoudens verstoring die niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort). Door het uitvoeren van werkzaamheden buiten het broedseizoen kan verstoring en schade aan broedvogels worden voorkomen. Bij werkzaamheden in het broedseizoen is een broedvogelcontrole vooraf aan te bevelen.

3.6 Amfibieën

Permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied, voortplanting van amfibieën kan daarmee worden uitgesloten. Wel zijn diverse algemene en laag beschermde soorten als Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker (Ff-wet tabel 1) overwinterend te verwachten in het plangebied onder dichte beplantingen, tussen boomwortels en in muizenholen. Zwaarder beschermde amfibieën als Poelkikker en Alpenwatersalamander worden vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en op basis van bekende verspreidingsgegevens niet verwacht in het plangebied (NDFF).

Bij de realisatie van de plannen kunnen exemplaren en (winter)verblijfplaatsen van genoemde laag beschermde amfibieënsoorten verloren gaan. Voor deze soorten geldt in voorliggende situatie echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is. Er bestaat een (kleine) kans dat huidig laag beschermde soorten een strikte beschermingsstatus krijgen in de aanstaande Wet Natuurbescherming. In de loop van dit jaar komt hierover meer duidelijkheid.

3.7 Overige soortgroepen

In het plangebied zijn geen reptielen, in de Flora- en faunawet en Wet Natuurbescherming beschermde insecten en weekdieren aangetroffen of te verwachten. Wegens de afwezigheid van geschikt biotoop

ontbreken geschikte voortplantingslocaties voor deze soortgroepen. Vervolgstappen voor de genoemde soortgroepen zijn dan ook niet aan de orde.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCIZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Kaartviewer EHS (<http://www.drenthe.info/website/fmc2/ehs2015.html>)

Gebiedendatabase Natura 2000 (<http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000>)

Ministerie van EZ (<http://mineleni.nederlandsesoorten.nl>)

ndff-ecogrid.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland) - op 11 oktober 2016 geraadpleegd.

Bijlagen

Bijlage 1 - Verblijfplaatsen Gewone dwergvleermuis

Bijlage 2 - Nestplaats Gierzwaluw

Bijlage 3 - Samenvatting huidige natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

1. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
2. Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
3. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
4. Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
5. Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO.

Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.